

VIJESTI IZ INOZEMSTVA

IVO POGORELIĆ U BERLINU

Doći u Berlin, u tu svjetsku metropolu glazbe, i održati samostalni koncert, s jedne strane znači, doista, znati i biti netko, a s druge strane nameće i veliku odgovornost.

24. I. ove godine, mladi, a sad već i u evropskim glazbenim krugovima poznati pijanist Ivo Pogorelić održao je svoj samostalni koncert pred berlinskom publikom. Na programu bu bila djela: Joseph Haydn, *Klavirska sonata u As-duru Hob. XVI; 46*; Maurice Ravel, *Gaspard de la Nuit*; Sergej Prokofjev, *6. Klavirska sonata u A-duru, op. 82*. Koncert je održan na glasoviru marke Steinway & Sons.

Nekoliko dana prije koncerta, kako to već biva, pojavili su se veliki plakati u gradu s imenom Ive Pogorelića. Bilo je vrlo zanimljivo vidjeti kakav će biti odaziv publike. I, zbilja, odaziv je bio neočekivan. Veliki Talijin hram, prekrasna berlinska Filharmonija bila je do zadnjeg mjesta ispunjena. Doduše, među tom publikom nije bilo onih sladokusaca ili »krem«, kako se to kaže, bili su 90% mladi, što ni u kom slučaju ne umanjuje vrijednost i znanje mladog pijaniste.

No, kako je točno bilo i kako je koncert ocijenjen, napisao je kritičar Walther Kaempfer u ovdašnjim novinama »Der Tagesspiegel«. Evo što on piše:

Glas 1958. rođenog i u Moskvi izučenog pijaniste Ive Pogorelića temelji se na jednom neuspjehu. Kad su, naime, u Varšavi na Chopinovu natjecanju 1980. mladom Pogoreliću uskratili prvu nagradu, istupila je Marta Argerić pred žiri i protestirala. I tako je nastao slučaj »Pogorelić«. Danas se, međutim, vidi, nakon ponovnog nastupa mladog virtuozna na podijima najvećih muzičkih gradova, da je Marta Argerić s punim pravom morala protestirati jer je Pogorelić talent stoljeća.

Filharmonija je bila prepuna. Sve stepenice i hodnici, svi balkoni i ulazi bili su potpuno ispunjeni mladim entuzijastima, što se do sada rijetko dogodilo. Jedna prognoza koja za Pogorelića u svakom slučaju mora biti povoljna. Njegove pravilno postavljene, neobično mekane i elastične ruke prirodni su dar, no, njegova je umjetnička zasluga što je te kvalitete iskoristio i razvio do najvišeg stupnja klavirističke kulture.

Sonom u As-duru Hob. 46 J. Haydna Pogorelić je već prvim tonom osvojio publiku. Kakav blagi kantabilitet, kakva delikatesa u ornamentima, kakva toplina izraza, kakva stilistička dostojanstvenost! Prvi barokni troglasni *Adagio u Des-duru* sa suptilnim nijansiranjem glasa pravi je primjer polifonog recitativa.

Ni fantastični *Gaspard de la Nuit* Mauricea Ravela, nekada smatrano kao vrhunsko virtuosno djelo, a koje danas ambiciozni pijanisti čak najmlađe generacije dosta lako svladavaju, nije ni Pogoreliću pravilo problema. Slušali smo istina, rafinirane interpretacije Giesekinga, Arraua, Benedetti-Michelangela i drugih zvijezda istog ranga, no, za mladog Pogorelića možemo potvrditi da njegovo muziciranje po temperamentu izvođenja, obojenosti zvuka, transparentiji i točnosti teksta, ne zaostaje iza djela ovih majstora. Zasljepljujući djeluje blago žuborenje glisanda u prvom stavu *Ondine* te strašna i sablasna pojava *Scarba*.

I Prokofjevljeva *6. Sonata za klavir* koja, zbog svojih snažnih efekata nije baš ugodna ni za sviranje a ni za slušanje, dobila je u svom karakterističnom srednjem stavku, pod senzibilnim kao i energičnim zahvatom mladog pijaniste, neočekivane čari i efekte da su publiku digle sa sjedala.

Buran aplauz na kraju bio je signum jednog triumfalnog uspjeha. Nadati se da će Pogorelić, nakon ovakva uspjeha, biti ubuduće poželjan ne samo u Berlinu nego i u drugim evropskim centrima.

Stipica GRGAT, Berlin

PRIKAZI

Ferdinand Haberl: IL CANTO RESPONSORIALE DEL GRADUALE GREGORIANO, Roma 1982.

Među izdanjima Papinskog instituta za crkvenu glazbu (kojih i nema koliko bi ih trebalo biti uzevši u obzir ugled i važnost institucije) pojavila se u ljetu 1982. godine nova knjiga *Il canto responsoriale del graduale gregoriano* (Responsorijalno pjevanje gregorijanskih graduala) mons. Haberla, sve do nedavno rektora istog Instituta.

U knjizi od 200 stranica, na lijepom papiru preglednog tiska, eminentne tiskare (Tipografia Poliglotta Vaticana), Haberl u Predgovoru govori o povijesti gregorijanskog graduala i responsorijalnog pjevanja općenito u zapadnoj Crkvi. Naime, dok su ostali dijelovi mise: Introitus, Offertorium i Communio u gregorijanskim napjevima bili antifonalno izvođeni, dotle Graduale i Alleluia pokazuju svojom strukturom da su responsorijalnog karaktera. Tako su se, naime, izvodili već od IV. stoljeća. O antifonalnim misnim napjevima Haberl je već pisao u svojim prijašnjim djelima, o kojima sam na ovim istim stranicama ranije pisao.

U ovoj novoj Haberlovoj knjizi proučavaju se, dakle, psalmodijske i »centualne« formule misnih graduala. Izabrani su samo oni graduala koji se nalaze u novom Gradualu što je izišao 1974. u Solesmesu, a koji sadrži graduala iz Misala Pija X. obnovljenog prema koncilskoj reformi i odobrenog od Pavla VI.

Cijeli traktat knjige podijeljen je po gregorijanskim modusima. Nakon generalne sheme formula pojedinih modusa prokomentirani su abecednim redom odgovarajući tekstovi graduala izbjegavajući ponavljanje rečenog u prethodnim primjerima.

Budući da liturgijski tekst mora biti razumljiv u najvećoj mjeri, a kako latinski jezik gregorijanskih napjeva nije baš uvijek tako jasan, kao i latinski tradicionalnog brevijara, to je Papinska komisija za novo izdanje Biblije priredila od 1974. do 1977. godine i izdala kod Vatikanske knjižare taj novi prijevod. Obnovljena liturgija, prema staroj praksi, voli pjevati više stihova psalma i zato novi Lektorar Misala Pavla VI. tekstu gregorijanskih graduala prilaže tekst psalma prema novom izdanju Biblije. Naime, iz cjelovitosti psalma literalno se bolje razumije i sam gradual.

Komentar svakog pojedinog graduala sastoji se od kratke biblijske, literalne, liturgijske i glazbene analize popraćene i notnim primjerima. Sadržaju knjige pridodani su razni indeksi koji knjigu čine vrlo preglednom i upotrebljivom. Sve skupa je rezultat tipično »njemačko-haberlovske« marljivosti, točnosti i preglednosti. Ovakve knjige, nakon prvih postkoncilskih nesnalaženja, u vrijeme ponovnog življeg zanimanja za gregorijansko pjevanje, osim svoje objektivne vrijednosti imaju i svoju vrlo konkretnu, praktičnu vrijednost.

Petar Zdravko BLAJIĆ